

ZAKRES WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI WYMAGANY NA WSZYSTKICH ETAPACH KONKURSU

KONKURSU PRZEDMIOTOWEGO Z JĘZYKA POLSKIEGO

dla uczniów IV-VIII szkół podstawowych w roku szkolnym 2021/2022

Uczestnicy konkursu powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi i poszerzającymi treści podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w części dotyczącej przedmiotu język polski, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej. <https://cke.gov.pl/egzamin-osmoklasisty/podstawa-programowa/>

Od ucznia wymaga się znajomości lektur z podstawy programowej oraz tekstów kultury wraz z odpowiednimi kontekstami biograficznymi, historycznymi, kulturowymi na poziomie dosłownym, metaforycznym i symbolicznym.

Na wszystkich etapach konkursu uczeń powinien wykazać się wiedzą i umiejętnościami z zakresu:

- rozumienia na poziomie znaczeń dosłownych i niedosłownych utworów literackich i innych tekstów kultury;
- analizy i interpretacji tekstów literackich z zastosowaniem właściwej terminologii;
- formułowania uzasadnionych sądów i tworzenia komentarza wynikającego z pogłębionego odczytania tekstów kultury;
- przeprowadzenia analizy porównawczej, reinterpretacji mitów i symboli w kontekście współczesności, porównywania funkcjonowania tych samych mitów, motywów w różnych tekstach kultury;
- odczytywania nawiązań do tradycyjnych motywów, wątków, symboli wpisanych w popularną kulturę współczesną (piosenka, film) oraz określanie funkcji takich działań artystycznych;
- uwzględniania w analizie specyfiki tekstów kultury przynależnych do: literatury, filmu, muzyki, sztuk plastycznych;
- budowania wypowiedzi na podstawie wskazanych tekstów kultury w kontekście takich zagadnień tematycznych, jak np.: rodzina, naród, poczucie tożsamości narodowej, dziedzictwo kulturowe, tradycja, wspólnotowość, poświęcenie, sprawiedliwość, patriotyzm, walka, niepodległość, poszanowanie godności drugiego człowieka, altruizm, miłość,

KONKURSY PRZEDMIOTOWE ORGANIZOWANE PRZEZ KUJAWSKO-POMORSKIEGO
KURATORA OŚWIATY
W ROKU SZKOLNYM 2021/2022

przyjaźń, wytrwałość, egzystencja, przemijanie, cierpienie, lęk, nadzieja, samotność, wyobcowanie, dom, piękno, prawda;

- tworzenia spójnej wypowiedzi poprawnej zarówno pod względem językowo-stylistycznym, jak i ortograficzno-interpunkcyjnym we wskazanej formie (zaproszenie, ogłoszenie, streszczenie, dedykacja, notatka, hasło słownikowe lub encyklopedyczne, opis sytuacji, dzieła sztuki, przeżyć wewnętrznych, charakterystyka postaci, charakterystyka porównawcza, recenzja, rozprawka, opowiadanie, list, przemówienie, wywiad);

- dokonywania działań tekstotwórczych (np. streszczanie, parafrazowanie, sporządzanie notatki);

- dostrzegania zróżnicowania słownictwa, w tym słownictwa ogólnonarodowego i słownictwa o ograniczonym zasięgu (archaizmy, kolokwializmy, neologizmy, synonimy, antonimy, eufemizmy, frazeologizmy);

- wyszukiwania środków stylistycznych i określania ich funkcji w tekście (epitet, porównanie, metafora, apostrofa, hiperbola, peryfraza, oksymoron, anafora, epifora, pytanie retoryczne, onomatopeja, zdrobnienie, zgrubienie, powtórzenie, paralelizm składniowy, rym, rytm);

- poprawnego stosowania wybranych pojęć z teorii literatury i wiedzy o kulturze (topos, mit, symbol, parabola, wiersz wolny, biały, sylabiczny, średniówka, przerzutnia, wersyfikacja, styl, stylizacja, gatunki i rodzaje literackie);

- rozpoznawania części mowy i części zdania, dokonywania rozbioru gramatycznego i logicznego, określania funkcji składniowych poszczególnych wyrazów;

- określania budowy słowotwórczej wyrazu, tworzenia wyrazów złożonych, odróżniania ich typów, rozpoznawania rodziny wyrazów;

- rozumienia mechanizmów upodobień fonetycznych;

- rozpoznawania typów wypowiedzi, przekształcania określonych konstrukcji składniowych;

- poprawnego stosowania w praktyce zasad ortografii i interpunkcji;

- rozwijania umiejętności samodzielnego docierania do informacji, dokonywania ich selekcji, syntezy i wartościowania.

Lektury

Etap szkolny

1. Wanda Markowska, *Mity Greków i Rzymian*, Iskry, Warszawa 1968, mity: *Hades, Faeton, Deukalion i Pyrra, Niobe, Edyp, Wyprawa siedmiu przeciw Tebom, Antygona, Zburzenie Teb, Orfeusz i Eurydyka*
2. Małgorzata Musierowicz, *Ida sierpniowa*, Wydawnictwo Akapit Pres 2013.
3. Agatha Christie, *Dwanaście prac Herkulesa*, KAW Szczecin 1987.

KONKURSY PRZEDMIOTOWE ORGANIZOWANE PRZEZ KUJAWSKO-POMORSKIEGO
KURATORA OŚWIATY
W ROKU SZKOLNYM 2021/2022

4. Kornel Makuszyński, *Panna z mokrą głową*, Nasza Księgarnia, Warszawa 2018.
5. Film: *Panna z mokrą głową*, reż. Kazimierz Tarnas, 1994, odcinek 1-6, dostęp: <https://vod.tvp.pl/website/panna-z-mokra-glowa,49941917>
6. Jan Brzechwa, *Żuraw i czapla, Śledź, Kłótnia rzek, Żaba, Sójka, Wrona i ser, Lis i jaskółka* [w:] tegoż, *Wiersze wybrane*, PIW, Warszawa 1981.
7. Piosenka: Czesław Niemen, *Dziwny jest ten świat*, dostęp: <https://www.youtube.com/watch?v=wTjLZwpmufw>

Etap rejonowy

1. Miron Białoszewski, *Pamiętnik z powstania warszawskiego*, Biblioteka Polityki, Warszawa 2009, str. 5-57.
2. Piosenka: Marek Grechuta, *Ojczyzna*, dostęp: <https://tiny.pl/9gn9g>
3. Monika Kowaleczko-Szumowska, *Galop 44*, Wydawnictwo Egmont Polska, Warszawa 2014.
4. Film: *Miasto 44*, reż. Jan Komasa, 2014, dostęp: <https://vod.tvp.pl/video/miasto-44,miasto-44,24654080>
5. Piosenka Czesław Niemen, *Sen o Warszawie*, dostęp: <https://www.youtube.com/watch?v=LTzxqIRvB4>
6. Karolina Lanckorońska, *Wspomnienia wojenne*, rozdział I, Społeczny Instytut Wydawniczy Znak, 2001, dostęp: <https://www.lwow.home.pl/karolina.html>
7. Jan Kasprówicz, *Rzadko na moich wargach*, [w:] tegoż *Utwory poetyckie* dostęp: <https://literat.ug.edu.pl/kasprow/068.htm>
8. Krystyna Krahelska, *** (*Hej, chłopcy, bagnet na broń!*), dostęp: <https://f.1944.pl/UserFiles/9/3/c/93cab92d7008c4ec3d51c0bc706ab4ee.pdf>
9. Piosenka: Grzegorz Ciechowski, *Nie pytaj mnie*, dostęp: <https://www.youtube.com/watch?v=cSjk6phf3iY>

Etap wojewódzki

1. Henryk Sienkiewicz, *Stary sługa, Hania, Selim Mirza*, [w:] tegoż, *Pisma wybrane*, tom II, PIW, Warszawa 1987, s. 206-322.
2. Stefan Żeromski, *Szyfowe prace*, dostęp: <https://wolnelektury.pl/media/book/pdf/szyfowe-prace.pdf>
3. Film: *Szyfowe prace*, reż. Paweł Komorowski, 2000, odcinek 1-6, dostęp: <https://vod.tvp.pl/website/szyfowe-prace,42869134>
4. Bolesław Prus, *Omyłka*, dostęp: <https://wolnelektury.pl/media/book/pdf/prus-omylka.pdf>
5. *Przypowieść o synu marnotrawnym. Ewangelia wg św. Łukasza*, rozdz. 15, w. 11–32, [w:] *Biblia Tysiąclecia*, tłum. o. Walenty Prokulski SI, Poznań 1983.
6. Andrzej Maleszka, *Magiczne drzewo. Czerwone krzesło*, Wydawnictwo Znak, 2015.

KONKURSY PRZEDMIOTOWE ORGANIZOWANE PRZEZ KUJAWSKO-POMORSKIEGO
KURATORA OŚWIATY
W ROKU SZKOLNYM 2021/2022

7. Stanisław Barańczak, *Garden party* [w:] tegoż: *159 wierszy*, Wydawnictwo Znak, Kraków, 1993, s. 150.
8. Zbigniew Herbert, *Powrót prokonsula* [w:] tegoż: *Wiersze wybrane*, Wydawnictwo a5, Kraków 2008, s. 269-270.
9. Wisława Szymborska, *Koniec i początek, Kot w pustym mieszkaniu, Nic darowane, Nienawiść* [w:] tejże, *Koniec i początek*, Wydawnictwo Znak 2015.

LITERATURA POMOCNICZA

1. *Polszczyzna na co dzień*, red. Mirosław Bańko, PWN, Warszawa 2006.
2. *Słownik rodzajów i gatunków literackich*, red. G. Gazda, Wydawnictwo Universitas, Kraków 2006.
3. Władysław Kopaliński, *Słownik mitów i tradycji kultury*, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1985.
4. *Okresy literackie*, praca zbiorowa, WSiP, Warszawa 1990.
5. A. Kulawik, *Poetyka*, Wydawnictwo Antykwa, Kraków 1997.
6. *Słownik terminów literackich*, Wydawnictwo Ossolineum, Wrocław.
7. *Nauka o języku dla polonistów* red. S. Dubisz, Książka i Wiedza, Warszawa 2002.
8. *Wielki słownik poprawnej polszczyzny PWN*, red. A. Markowski, Warszawa 2018.